

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) ako Národný referenčný bod pre Open Access politiku Európskej komisie bolo poverené za Slovenskú republiku zaoberať sa a riešením otázok ohľadom otvoreného prístupu k výsledkom vedy a výskumu na národnej úrovni. Medzi hlavné úlohy v tejto oblasti patrí koordinácia opatrení uvedených v odporúčani Európskej komisie „Prístup k vedecko-technickým informáciám a ich uchovávanie“ (Recommendation on „Access to and preservation of scientific information“), spolupráca s Európskou komisiou pri výmene skúseností a tvorbe spoločných zásad, noriem a implementačných opatrení v rámci Európskeho výskumného priestoru a spolupráca s Európskou komisiou pri spravodajstve o implementácii odporúčania (Open Access, národný referenčný bod..., 2017).

Aby mohlo CVTI SR riešiť tieto úlohy systematicky a efektívne, zriadilo na svojej pôde v prvej polovici roka 2016 Kontaktnú kanceláriu pre Open Access, ktorá bola 1. marca 2017 včlenená do novovzniknutého Odboru pre podporu Otvorenej vedy a výskumu Vedeckej knižnice v rámci novej organizačnej štruktúry CVTI SR.

Zriadenie Kontaktnéj kancelárie a plnenie jej úloh vyplynuli pre CVTI SR aj z Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019, ktorý bol 1. marca 2017 schválený vládou Slovenskej republiky. O jeho príprave aj o zriadení Kontaktnéj kancelárie sme informovali v *ITlibe* 4/2016.

Hlavnými úlohami Kontaktnéj kancelárie pre Open Access je popri vyššie spomenutých úlohách aj osвета a rozširovanie povedomia o problematike Open Access, najmä medzi vedeckovýskumnými pracovníkmi, ale aj širokou verejnosťou, rozvoj spolupráce medzi jednotlivými aktérmi v procese otvorenej vedy a otvoreného publikovania, zabezpečenie systematického plnenia úloh vyplývajúcich z medzinárodných projektov, ktorých sme členmi – OpenAIRE 2020 a SCOAP3, ako aj ďalších, ktoré vzniknú v tejto oblasti v období trvania Kontaktnéj kancelárie, zriadenie a prevádzka otvoreného repozitára a ďalšie (Kontaktná kancelária pre Open Access CVTI SR, 2017).

Neodmysliteľnou súčasťou činnosti Kontaktnéj kancelárie pre Open Access je najmä byť nápomocní vedeckým a výskumným pracovníkom, vydavateľom, prispievateľom, správcom repozitárov, knihovníkom a ďalším záujemcom o OA problematiku a poskytovať im okrem teoretickej predovšetkým praktickú pomoc, najmä v oblasti publikovania formou otvoreného prístupu.

Na tento účel CVTI SR v rámci Kontaktnéj kancelárie vyvinulo a v apríli tohto roku spustilo do ostrej prevádzky **webovú stránku Open Access** (<http://openaccess.cvtisr.sk/>), ktorej úlohou je **informovať širokú verejnosť o otázkach súvisiacich s OA problematikou, ale najmä poskytovať pomoc a podporu vedeckým pracovníkom a vydavateľom v ich úsilí publikovať formou otvoreného prístupu**. Stránka je tiež určená **knihovníckym pracovníkom**, ktorých úlohou v dnešnom svete vedomostnej spoločnosti je tiež informovať a poskytovať pomoc a podporu aj v oblasti otvoreného prístupu k informáciám – či už používateľom, ktorí z týchto informácií potrebujú čerpať, alebo vedecko-výskumným pracovníkom, ktorí vedecké informácie poskytujú a chcú alebo potrebujú ich sprístupňovať formou otvoreného prístupu.

Stránka teda ponúka popri všeobecných informáciách informácie o iniciatívach, ktoré vznikli na podporu OA a zavádzania Open Access politik do národných politik jednotlivých krajín, informácie o OA publikovaní a tiež o hrozbách, ktoré s tým súvisia: autorskom práve, životnom cykle výskumu a výskumných dátach, ako aj praktické informácie pre autorov a vydavateľov, zoznam slovenských OA časopisov, či odkazy na registre repozitárov. Tiež je tu možné nájsť informácie o Kontaktnéj kancelárii, Akčnom pláne, ako aj o projektoch, do ktorých bolo a je CVTI SR v rámci riešenia otázok týkajúcich sa tejto problematiky zapojené. Stránka tiež prináša informácie o pripravovaných podujatiach súvisiacich s témou Open Access a Open Science a ponúka odkazy na ďalšie zaujímavé stránky týkajúce sa tejto oblasti.

OA web čoskoro prinesie aj aktuálne informácie o podujatiach, ktoré pripravuje Kontaktná kancelária pre Open Access na jeseň tohto roku – konkrétne o pripravovanom *Národnom workshope OpenAIRE*, ktorý bude zameraný na projekt OpenAIRE2020 a jeho podporu pre Horizont 2020 v oblasti Open Access publikovania, ako aj na problematiku Open Access a Open Science globálne. Workshop zároveň otvorí *Open Access Week na Slovensku*.

Open Access Week je medzinárodný týždeň venovaný tematike Open Access a je príležitosťou pre širokú verejnosť aj odbornú komunitu dozvedieť sa základné aj špecifické informácie o tom, čo je Open Access, aký je jeho prínos pre jednotlivca aj spoločnosť a mnohé ďalšie užitočné informácie. Tento rok bude prebiehať v týždni od 23. do 29. októbra.

Ďalšou aktuálnou informáciou bude informácia o *pripravovanom OA kurze, akreditovanom Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR*, ktorý CVTI SR plánuje spustiť koncom tohto roka. Kurz bude určený najmä knihovníkom, informačným špecialistom, vedeckým pracovníkom, vydavateľom, ale aj ďalším záujemcom, ktorí si potrebujú rozšíriť svoje vedomosti v tejto oblasti. Bude vychádzať zo študijných materiálov UNESCO 's Open Access Curriculum a pozostávať zo štyroch samostatných modulov:

- Základy Open Access
- Open Access infraštruktúra
- Optimalizácia Open Access zdrojov
- Interoperabilita a získavanie zdrojov
- Po úspešnom absolvovaní kurzu získa každý účastník osvedčenie platné na území SR.

Použitá literatúra:

Open Access: národný referenčný bod pre Open Access politiku Európskej komisie za SR, 2017. *Centrum vedecko-technických informácií SR* [online]. Bratislava: CVTI SR [cit. 2017-05-12]. Dostupné na internete: http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/podpora-vedy/open-access.html?page_id=4927

Kontaktná kancelária pre Open Access CVTI SR, 2017. *Open Access CVTI SR* [online]. Bratislava: CVTI SR [cit. 2017-05-31]. Dostupné na internete: <http://openaccess.cvtisr.sk/o-nas/kontaktna-kancelaria-pre-open-access-cvti-sr/>

Katarína Svitková

katarina.svitkova@cvtisr.sk

(Centrum vedecko-technických informácií SR)